

TEMA
1
OGRÄS

Problemen – större eller mindre

Robert Olsson, NBR Nordic Beet Research Foundation

Foto: Robert Olsson, NBR

Ett par dussin olika ogräsarter tävlar med betorna om ljus, vatten och näring i våra svenska betfält. Utbliven ogräsbekämpning betyder i flertalet fält att också betskörden helt uteblir.

Det faktum att ogräs stjälar vatten och växtnäring delar betorna med alla övriga grödor. Det som skiljer är ljusfaktorn. Betodling är i grunden konsten att på bästa sätt omvandla ljus till socker. Ogräs på eller ovan grödan innebär därför direkt sänkt sockerskörd. Betgrödan med sina 8–10 plantor per kvadratmeter tar under våra förhållanden minst två månader på sig att

Huvudproblem – ovan grödan baldersbrå – målla – raps
Ökande problem – på och under grödan näva – snärjmåra – trampört – åkerbinda
”Normalt inte” problem blåklint – dill – jordrök – nattskatta – pilört – vildpersilja – viol
Sällan eller aldrig problem förgätmigej – harkål – lomme – plister – veronika – våtarv

Figur 1. Ogräs som växer högt ovanför grödan eller som har förmågan att breda ut sig i eller ovanpå betans bladverk är de som främst hotar skörden.

täcka marken. Många ogräs ”kör om betan” i starten. Ett bestånd av 300 kornplantor på samma yta har ett klart bättre utgångsläge. Det säger sig själv att sådana ogräs som kan bli höga och växa över betorna utgör det största hotet. Hit hör raps, målla och baldersbrå.

Ogräsen på blastnivå ökar

I nästa grupp hittar vi de ogräs som växer upp i höjd med betan och som har förmågan att från en planta täcka en stor yta. Hit hör snärjmåra, trampört, åkerbinda och näva. Åtminstone de tre sista betecknar nog många som ”problemogräs”.

Ytterligare ett antal ogräs hotar grödan under mer speciella betingelser eller i mycket höga förekomster. Slutligen finns ett antal ogräs som med dagens bekämpningsprogram sällan leder till något problem. Se figur 1.

Vad betyder ogräsen i siffror?

Hur mycket ogräs tål egentligen en beta? Den frågan har inget enkelt svar. Vad jag vet har inget land i Europa tagit fram artspecifika bekämpningströsklar för olika ogräs i sockerbeter. Från gjorda försök kan vi hämta följande data:

En målla påverkar 1 m och äter 2 kg betor

- ▶ Ett bestånd av målla begränsade ljusmängden med runt 50 % under juli till augusti.
- ▶ En målla som nådde 50 cm över grödan begränsade ljuset och sänkte därmed rotvikten på betor ut till 1 m från plantan. Förlusten blev 2 % på 1 m avstånd, 8 %

på 0,5 m avstånd och 19 % då mållan stod intill betan.

(Schäufele et al., Die Zuckerrübe 36, 1987).

- ▶ Inom intervallet 0,3 till 1,5 mållor per kvadratmeter gav varje målla lika stor skördesänkning. Höjden på mållorna var 90–130 cm.

- ▶ Förlust i rotvikt för

0,36 mållor/m ²	11 %
0,73 "	27 %
1,09 "	37 %
1,45 "	48 %

- ▶ Förlusten i rotskörd första året av 90 cm höga mållor blev 1,2 kg beta per målla och andra året av 130 cm höga mållor 2,4 kg beta per målla.

(Schwiezer, E. Weed Science 1983, Volume 31:5-8)

Kvarvarande ogräs i augusti

Sambandet mellan kvarvarande ogräs och skörd är starkast då man ställer ogräsförekomsten ovan blasten i augusti i relation till skörden. Medel av 13 försök utförda av SSK under 1991–1993 visade att varje procent av markytan som är täckt av ogräs minskar sockersköörden med 0,4 %. Sambandet gäller inom området 5–40 % ogrästäckning.

Tolererbar mängd svårbestämd

För Tyskland föreslås 10 % marktäckning vid radtäckning. Samma artikel anger att 1 målla, 1,5 nattskatta eller 3 snärjmåra per kvadratmeter skulle kunna tolereras vid radtäckning. Jag utgår då från att dessa är relativt nyuppkomna.

(Die Zuckerrübe 3, 2002, sid 126–128).

Våra egna undersökningar vid NBR i Danmark tyder på att den totala marktäckningen i juni inte bör överskrida 2 %.